

Den gamle strid
C.O.Rosenius - "Samlede skrifter"

Når beretningen i [Luk. 15](#) om den fortabte røn er læst så langt, som den handler om ham, står endnu tilbage et vigtigt afsnit af kapitlet. Så vigtigt, at den, som standser her, kun har fået et falsk og ufuldstændigt billede ud af den rige og fuldstændige skildring, Jesus i dette kapitel har givet os af Guds rige på jorden.

Den, som altså vil danne sig et sandt og fuldstændigt billede heraf, må læse beretningen til ende og under alvorlig selvprøvelse betragte dens to forskellige sider.

Lignelsens slutning lyder som følger:

Men den ældste søn var ude på marken. Da han var på vej hjem og nærmede sig huset, hørte han musik og dans, og han kaldte på en af karlene og spurgte, hvad der var på færde. Han svarede: Din bror er kommet, og din far har slagtet fedekalven, fordi han har fået ham tilbage i god behold. Da blev han vred og ville ikke gå ind. Hans far gik så ud og bad ham komme ind. Men han svarede sin far: Nu har jeg tjent dig i så mange år og aldrig overtrådt et eneste af dine bud; men mig har du ikke givet så meget som et kid, så jeg kunne feste med mine venner. Men din søn dér, som har ødslet din ejendom bort sammen med skøger – da han kom, slagtede du fedekalven til ham. Faderen svarede: Mit barn, du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu burde vi feste og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen, han var fortabt, men er blevet fundet.

Hvad mon Jesus med denne tilføjelse til den fortabte søns historie har villet lære os? Han taler om faderens ældste søn - og lader faderen sige til ham: "Mit barn! du er altid hos mig, og alt mit er dit." Skulle det da ikke være billedet af et Guds barn, der tegnes i disse ord? Men læg så mærke til beskrivelsen af ham iøvrigt. Han bliver vred, da han hører om den nåde, der er vederfaret hans broder. Han vil ikke gå ind og deltage i den almindelige glæde over broderens hjemkomst. Og han gør til sidst faderen opmærksom på, hvor mange år han har tjent ham uden nogen sinde at overtræde noget af hans bud, samt bebrejder ham, at han aldrig har givet ham så meget som et kid, så han kunne være glad sammen med sine venner.

Gid dog Jesu hensigt med en skildring som denne måtte nås med nogen af os, som læser dette! Som den talens mester, Jesus var, vælger han med den største omhu sine ord for om muligt at ramme de forblindede, selvsikre hjerter. Sønnen, den førstefødte - hjemme hos faderen - ejer af alt, hvad faderen har - men med et sind, der får ham til at påberåbe sig sin egen fortjeneste, ja, endda påstå, at han ingen anledning til glæde har haft, samt knurre over nådens overstrømmende rigdom, der hvor synden var stor. Det er netop dette dobbelte og tvetydige, der er brodden i Jesu ord på dette sted. De tager nemlig sigte på et dobbelt og tvetydigt folkefærd. De er rettet til sjæle, for hvem det er en afgjort sag, at de er sønner og arvinger - sønner, som troligt arbejder for og tjener faderen, men som i virkeligheden, når man skal dømme efter hjertet, netop svarer til den beskrivelse, Jesus her giver af den ældste søn.

Forholdet er det samme, som når Jesus taler om "grene på ham", som ikke bærer frugt, og som derfor skal borttages og sluttelig brændes. Eller når han taler om den mand, der ikke som de fleste havde foragtet indbydelsen, men havde overvundet alle hindringer og var kommet til brylluppet - men som blev kastet ud i mørket udenfor, blot fordi han ikke havde bryllupsklædning på.

Holder vi lignelsen sammen med anledningen til, at den blev fortalt, ser vi let, at det i første række er farisæerne og de skriftkloge, Jesus med den ældste søn har villet skildre.

Anledningen var nemlig den, at disse knurrede over den store nåde, Jesus viste mod uværdige toldere og syndere. "Den mand tager mod syndere og spiser sammen med dem", sagde de om ham. Derfor slutter lignelsen med, at faderen spiser sammen med den hjemvendte søn, mens den anden knurrer derover.

Det er således i første række farisæerne, der skildres under billedet af denne knurrende søn. Mange

har imidlertid undret sig over, at Jesus - når det dog er falsk åndelighed, han sigter til - kan kalde dem sønner og lade faderen sige: "Mit barn du et altid har mig, og alt mit er dit." Hvordan kan han sige sådan, hvis ikke denne søn er et billede på de sande Guds børn?

Spørgsmålet er allerede delvis besvaret. Det er netop således, den hellige Gud, som ikke lader sig spotte, plejer at tale til hyklere, når de ikke vil bøje sig for eller tro selve sandheden. Der findes i Bibelen mærkelige eksempler herpå, f. eks. i [1.Kong. 22](#) og [2.Kong. 8, 7-15](#), på hvilket sidstnævnte sted profeten lader svare den syge konge: "*Du kommer dig,*" men føjer til: "*Herren har ladet mig skue, at han skal dø*"

Det er for det andet en velkendt og virkningsfuld måde at bevise en ting på, når meninger brydes. Man går i sin bevisførelse ud fra en opfattelse, som ikke er ens egen, men modpartens, for derved så meget desto klarere at påvise hans dårskab og slå ham med hans egne våben. Jesus ser her bort fra farisæernes virkelige stilling over for Gud og går ud fra deres egne tanker og meninger derom. Lad så være, vil han sige, at I er de 99, som aldrig er faret vild, og som ikke trænger til omvendelse. Lad være, at I er de sønner, som altid har været hjemme hos faderen, tjener ham tro og er hans selvskrevne arvinger - men I knurrer over faderens nåde mod jeres faldne broder! I roser jer selv og laster jeres fader som den, der har forholdt jer, hvad I med rette kunne tilkomme! Og ærlig talt: hvad mener I da, jeres fromhed er værd?

Vi vil imidlertid nu gå over til at anvende det, vi har hørt, på os selv.

Eller skulle det kun være i jødeland, der fandtes mennesker, der modsvarede den ældste søn i beretningen her? Skulle vi med vilje og forsæt bedrage os selv ved at mene, at det kun er til lignelsens første halvdel, der findes noget tilsvarende blandt os, mens dens sidste halvdel er os uvedkommende? Er det måske ikke indlysende, at har vi samme egenskaber og er af samme ånd som hin ældste søn, så er det billedet af os, Herren tegner med beskrivelsen af ham. Det er jo den rene ubodfærdighed kun at anvende Herrens ord på andre og ikke på sig selv.

Det vigtigste, når Guds ord betragtes, er netop at anvende det på sig selv. Havde det så kun været en enkelt hist og her, på hvem beskrivelsen af den ældste søn kunne passe - men det ligefrem vrimler af dem. De findes blandt mennesker, som er "nidkære for Gud", i enhver stand og enhver stilling, blandt lærde og ulærde, snart i grovere og snart i finere skikkelse.

Ingen føle sig sikker! Det ligger os alle i blodet, at har vi for Herrens skyld forsoget et eller andet eller har større gerninger og dybere erfaringer end andre at rose os af, så er vi straks tilfreds med os selv. Det er forholdsvis få, der gennem syndenødens og den uforskyldte nådes snævre port lig den yngste søn er gået derind, hvor man hviler i faderens favn. Lad os derfor give nøje agt på Herrens beskrivelse af den ældste søn.

Vi får som det første at vide, at han var ude på marken, da broderens bevægede hjemkomst fandt sted. Allerede dette har noget at lære os. Iver i tjenesten, men på afstand fra faderen - det er netop så karakteristisk for en åndelighed af den førnævnte art. Det var dette, Jesus så ofte satte fingeren på hos farisæerne.

Nogle er så langt ude på marken, at de kun tænker på og arbejder for andres vel - enten på det sociale område ved at deltage i almindeligt humant arbejde eller på det religiøse område ved at støtte missionsvirksomhed af forskellig art. Men selv er de aldrig gået ind ad den snævre port. De har aldrig set sig selv som fortabte syndere og derfor heller aldrig oplevet frelsen i Kristus. Deres nidkærhed for Gud har straks vendt sig udad mod tjenesten for ham. De har det, som sønnen i lignelsen siger: "*Nu har jeg tjent dig så mange år.*"

Andre holder sig mere i nærheden. De arbejder med sig selv, dog kun med det ydre: aflægger åbenbar synd og begynder at leve et stille, fromt og gudfrygtigt liv, bede og læse Guds ord o. s. v. Men hjertets skjulte ondskab skænker de ikke en tanke. At gå ind under Guds retfærdige dom, som syndere søge Guds barmhjertighed i Kristus og blive retfærdiggjorte ved tro - det er alt sammen noget, hvorom de har hørt og læst, men aldrig oplevet selv. De gør nøjagtigt, som Jesus siger i [Matt. 23](#): renser det udvendige af bæger og fad, giver tiende af mynte og dild og kommen, men

forsømmer det i loven, der har større vægt: ret og barmhjertighed og troskab.

Men hvad er det? Skal man da ikke aflægge synd? Skal man ikke virke for sin næstes vel? Eller skal man ikke give tiende af det, man fik betroet af Gud?

Jo - Jesus siger: *"Det ene burde I gøre og ikke forsømme det andet."* Blot du først og fremmest giver agt på hjertet, lægger vægt på ret og barmhjertighed og troskab, så er den ydre virksomhed kronen, der pryder den ægte brud.

Her gælder det om, at vi er oprigtige mod os selv. At vi gør os klart, om vi nu også er gået så grundigt til værks med vor omvendelse, at den er mislykkedes for os, og vi alene i Kristus har fundet frelse og fred. Ellers er ydre fromhed og ivrig virksomhed kun som en stjålen æreskrans på en skøges hoved.

Den selvtilfredshed og selvretfærdighed, som siden giver sig udslag i fortørnelse over nådens overstrømmende rigdom og uværdige synderes glæde og taknemmelighed derover, skyldes netop, at man kun lægger vægt på det ydre - kun beskæftiger sig med ting, der ikke overstiger ens evne.

Farisæerne tog lovens forskrifter angående ydre ting så alvorligt og var så nøjeregnende og nidkære i deres overholdelse af dem, at de med lethed fik øje på splinten i deres broders øje. Ikke engang Jesus gik fri. Ham beskyldte de mere end een gang for overtrædelse af det tredje bud. Men bjælken i deres eget øje lagde de ikke mærke til.

Da den ældre broder ved sin hjemkomst fra marken hørte musik og dans og af en tjener fik at vide om den modtagelse, hans broder havde fået, blev han vred og ville ikke gå ind.

Han blev vred. Det er netop så typisk for den slags folk. Det er en ganske mærkværdig vrede og bitterhed, de lægger for dagen mod troens børn, for hvem nåden er det største af alt. De kan lettere tilgive verden dens gudløshed og bedre trives i verdslige menneskers selskab end sammen med disse, som blot priser den uforskyldte nåde og ikke vil vide af anden retfærdighed end retfærdigheden af tro.

Hvorfor er det nu sådan? Lad være, at de ikke er fejlfri, disse, som lever af nåden, lad være, at de måske nok er noget ensidige, og at loven ikke agtes så højt, som den burde. Men det var dog ikke folk af deres slags, der korsfæstede Herlighedens Herre! De ophøjer og elsker dog alligevel Kristus. Verden derimod træder både loven og Kristi blod under fod.

Nogen naturlig forklaring på den bitterhed, de "kainske helgener" nærer mod troens børn, gives derfor næppe. Men følgen af denne indre bitterhed er, at de hvisker og tisker, får alting vendt til det værste og har alle hænde ondt at sige om dem. Som nu her med den ældre broder. Jesus siger kun om den yngste, at han i det fremmede land "ødte sin formue i et udsvævende liv." Men i broderens mund bliver det til, at han har "ødslet faderen; ejendom bort sammen med skøger".

På samme måde går det til i dag. Og vi skal nu se, hvad grunden kan være til en sådan indstilling. Da faderen gik ud til sin vrede søn og bad ham komme ind og tage del i glæden derinde, svarede sønnen: *"Se, nu har jeg tjent dig i så mange år, og jeg har aldrig overtrådt noget af dine bud, og mig har du aldrig givet et kid, så jeg kunne være glad sammen med mine venner. Men da denne din søn kom, som har ødslet din ejendom bort sammen med skøger, da slagtede du fedekalven til ham."*

I dette svar er der i særdeleshed tre ting, vi skal mærke os. For det første den grove og åbenlyse egenretfærdighed, der taler ud af det. For det andet indrømmelsen af, at det ikke er faldet i hans lod at foranstalte nogen glædesfest. Og for det tredje forbitrelsen over den nådens overstrømmende rigdom, der er blevet hans uværdige broder til del.

Det er egenretfærdigheden, der er den egentlige årsag til det hele. Ganske som i lignelsen om arbejderne i vingården, hvor de først lejede knurrende siger: *"Disse sidste, som kun har arbejdet en time, har du stillet lige med os, som har båret dagens byrde og hede."*

Vi ser heraf, hvor vigtigt det kendetegn på en ret omvendelse er, som vi fandt hos den fortabte søn: han nåede aldrig så langt på omvendelsens vej, som han havde sat sig for, men blev overrasket af

faderens nåde forinden. Altså: at man aldrig når til selv et blive tilfreds med sin omvendelse.

For den, som i sandhed vil omvende sig, er det derfor så vigtigt at høre, hvad Herren befaler, og handle derefter. Ikke tage af ordet blot så meget, man finder for godt, og handle derefter så langt, som det passer en selv, men høre og lægge sig på sinde f. eks. det første bud, hvor det er selve hjertet, Gud gør krav på, eller [Matt 5](#), hvor Jesus taler om, at det er efter hjertets skjulteste tanker og begæringer, Gud vil dømme.

Det er denne åndens falskhed, der er skyld i, at det for en vakt sjæl kan lade sig gøre at blive tilfreds med sin omvendelse og sin gudsfrygt. Man fæster sig kun ved det i Guds krav, som man selv finder for godt. Man lægger sig efter ydre religiøsitet, men lader lovens åndelige krav ude af betragtning. At Herren vor Gud vil elskes af hele vort hjerte og af hele vor sjæl, at den, som bliver vred på sin broder, i Guds øjne er lig med den, der slår ihjel, og den, som i sit hjerte huser urent begær, med den, der bedriver hor - det tager slige mennesker sig så let, som var det hele blot spøgefuldt ment.

"Gudsfrygt har de ikke for øje." Enten har de aldrig været virkelig vakt, eller også har de ved hjælp af nogle fromhedsøvelser atter lullet samvittigheden i søvn. Da varer det ikke så længe, før man bliver tilfreds med sin omvendelse. Da holder man regning med alt det, man gør, men ikke med det man forsømmer. Da hedder det: Nu har jeg tjent dig så mange år - eller for vort vedkommende, som ved, at der til en ret omvendelse også hører anger: Vi har båret lovens byrde og hede, vi har angret vor synd, forsaget både dette og hint o. s. v. Nu ved vel mange så god besked, at de ikke ligefrem udtrykker sig på denne måde, men derfor kan de lige fuldt i hjertet nære akkurat samme tilfredshed med sig selv. Den, som har set Herrens hellighed på nærmere hold og derfor ved, hvordan det burde være med hans anger, vågen, beden og kæmpen, vil derimod altid sige, at han endnu så langt fra har nået, hvad han ville og skulle.

Kort sagt: den, som frejdigt udtaler sig om disse ting, har ikke for alvor forsøgt sig derpå. Den, som har taget det mere alvorligt, vil undse sig ved at tale for meget derom. Den fortabte søn har kun synd og skam at fortælle om. Hans broder derimod siger: Nu har jeg tjent dig i så mange år. ..

(Uddrag fra afsnittet "Den gamle strid" i Samlede Skrifter bind VIII af C.O.Rosenius - Luthersk Missionsforenings Forlag 1953 - Shafan 26-09-15)
